

VINNOVA INFORMATION
VI 2008:19

FORSKNING OM KVINNORS FÖRETAGANDE

Presentation av projekten

KVINNORS
FÖRETAGANDE
STÄRKER
SVERIGE

Titel: Forskning om kvinnors företagande. Presentation av projekten

Serie: VINNOVA Information VI 2008:19

ISSN: 1650-3120

Utgiven: Oktober 2008

Utgivare: VINNOVA – Verket för Innovationssystem / *Swedish Governmental Agency for Innovation System*

VINNOVA Diariernr: 2007-02271

Om VINNOVA

VINNOVAs uppgift är att *främja hållbar tillväxt* genom finansiering av *behovsmotiverad forskning* och utveckling av *effektiva innovationssystem*.

Genom sitt arbete ska VINNOVA tydligt bidra till att Sverige utvecklas till ett ledande tillväxtland.

VINNOVAs insatser inom arbetslivsutveckling avser att förstärka näringslivets och den offentliga sektorns bidrag till hållbar tillväxt genom att tillvarata människan som aktör och skapande resurs. I fokus står innovationsprocesser, arbetsformer och ledningssystem som ökar svenska organisationers förmåga till långsiktig effektivitet, förnyelse och värdeskapande. Målet är global konkurrenskraft.

I serien VINNOVA Information publiceras informations- och presentationsmaterial som beskriver VINNOVAs verksamhet samt programbeskrivningar, projektkataloger, verksamhetsberättelser etc.

Forskning och innovation för hållbar tillväxt.

I VINNOVAs publikationsserier redovisar bland andra forskare, utredare och analytiker sina projekt. Publiceringen innebär inte att VINNOVA tar ställning till framförda åsikter, slutsatser och resultat. Undantag är publikationsserien VINNOVA Policy som återger VINNOVAs synpunkter och ställningstaganden.

VINNOVAs publikationer finns att beställa, läsa och ladda ner via www.VINNOVA.se. Tryckta utgåvor av VINNOVA Analys, Forum och Rapport säljs via Fritzes, www.fritzes.se, tel 08-690 91 90, fax 08-690 91 91 eller order.fritzes@nj.se

Forskning om kvinnors företagande

Presentation av projekten

KVINNORS
FÖRETAGANDE
STÄRKER
SVERIGE

Innehåll

Programmet Forskning om kvinnors företagande	4
Att gå in i politiken: Kvinnliga företagare som policyentreprenörer i svensk politik, 1990 – 2008.	6
Akademiskt nyföretagande: inkubatorer och entreprenörsutbildning för kvinnors företagande	8
I välfärdsstatens skugga. Det svenska företagandets genuskaraktär 1950-2005.	10
Kvinnors företagande i spåren av offentlig sektors omvandling	12
Förståelse och användning av genus/kön i stödpraktik: En internationell jämförelse	14
RIKA – Riskkapitalaccess – förutsättningar för kvinnoägda/ledda företag....	16
Hur påverkas bedömningar av risk och förmåga i nya företag av entreprenörens kön?	18
EU:s strukturfonder och regionala partnerskap – hinder eller resurs för kvinnors företagande?	20
Könsskillnaderna på arbetsmarknaden och deras inverkan på kvinnors företagande.....	22
Föreställningar om kvinnor som familjeföretagare – hinder för kvinnors övertagande vid ägarskiftet.	24

Programmet Forskning om kvinnors företagande

Ulla Göranson, Magnus Lagerholm & Pär Larsson, VINNOVA

Forskningsprogrammet och utlysningen

Våren 2008 inbjöd VINNOVA forskare vid universitet, högskolor, forskningsinstitut och andra organisationer att inkomma med ansökan om finansiering av forskningsprojekt inom utlysning *Forskning om kvinnors företagande*. Utlysningen var ett led i regeringens åtgärder för att främja företagande bland kvinnor. I regeringens satsning ingår även Nuteks mer praktiskt inriktade program ”Främja kvinnors företagande” och SCB:s statistiska analyser kring kvinnors företagande. Syftet med denna skrift är att presentera de tio projekt som beviljats medel för forskningsprojekt inom VINNOVAs utlysning.

Utllysningen avser att förstärka och bredda forskningen om kvinnors företagande. Syftet är att generera ny forskningsbaserad kunskap som kan användas för att förbättra förutsättningarna för kvinnor att starta, driva och utveckla företag och därmed på sikt öka sysselsättningen och tillväxten i svensk ekonomi. Utllysningen riktades mot två områden, dels mot att identifiera eventuella diskriminerande eller på andra sätt hindrande strukturer för kvinnors entreprenörskap och företagande, och dels mot att belysa eventuellt olika förutsättningar för företagande och tillväxt i kvinnligt respektive manligt könsmärkta branscher. Programmet har en budget på 30 miljoner kronor för perioden september 2008 – mars 2011 och ska slutredovisas till regeringen senast den 30 juni 2011.

Bakgrund och motiv

Det är en angelägen forskningsuppgift att ta fram kunskap som kan användas för att förbättra förutsättningarna för entreprenörskap och företagande, och för att stimulera affärsutveckling och tillväxt. Det finns flera skäl till att fokus riktas mot just kvinnors företagande i denna utlysning. För det första finns ett tillväxtmotiv då endast en fjärdedel av alla företagare i Sverige är kvinnor och bland nyföretagare utgör kvinnorna en tredjedel. Det finns därför en outnyttjad potential för ökat företagande bland kvinnor. Om hinder och eventuella diskriminerande faktorer identifieras kan åtgärder vidtas som gör att fler kvinnor kan starta och driva företag, och deras idéer och entreprenörskraft tas tillvara.

För det andra finns ett jämställdhetsmotiv. Sverige har en kraftigt segregerad arbetsmarknad som avspeglar sig i företagandet – män och kvinnor tenderar att vara verk samma som företagare i olika branscher där förutsättningarna för företagande kan skilja sig åt. Exempelvis har offentligt finansierade program för företagsfrämjande insatser ofta utformats för att passa traditionell industri, vilket fått till följd att många kvinnligt könsmärkta branscher inte fått del av stödinsatserna. Med ökad kunskap om hur olika företagsfrämjande insatser fungerar i praktiken kan underlag skapas för utformningen av stödinsatser som främjar såväl kvinnors som mäns entreprenörskap och företagande samtidigt som de inte låser fast normativa föreställningar om kvinnor och män.

För det tredje finns ett kunskapsmotiv i sig. Kvinnors företagande har i liten utsträckning uppmärksammats inom entreprenörskapsforskningen, dels som en effekt av att entreprenörskap och företagande som begrepp är starkt manligt präglade, dels genom att de områden eller branscher där kvinnor dominerar som företagare inte har varit i fokus för forskningen. Dessutom har forskningen inom området i relativt liten utsträckning haft ett genusperspektiv. Detta betyder inte bara att kunskapen om kvinnors företagande och entreprenörskap är begränsad. Eftersom kvinnor utgör en icke oväsentlig andel av alla företagare så gör bristen på kunskap att vi vet relativt lite om entreprenörskap och företagande i stort. Studier av kvinnors företagande kan lyfta fram viktiga aspekter som bidrar till en ökad kunskap om entreprenörskap, innovation och företagande i stort.

Tio beviljade projekt

Till Vinnovas utlysning inkom 37 ansökningar. Av dessa beviljades 10 projekt forskningsmedel för perioden hösten 2008 – mars 2011. Projekten fokuserar på olika aspekter av kvinnors företagande. De handlar exempelvis om akademiskt nyföretagande, familjeföretagande, den offentliga sektorns omvandling och EU:s strukturfonder. Projekten representerar olika discipliner och ämnesområden, från företagsekonomi till statsvetenskap, ekonomisk historia, nationalekonomi och kulturgeografi.

I denna skrift presenteras de tio projekten. Även om vart och ett av projekten kan generera värdefull kunskap är det den samlade kunskapsmassan som programmets tio projekt skapar som kan göra skillnad. Programmet förväntas identifiera och synliggöra hinder för kvinnors entreprenörskap och företagande genom att öka kunskapen om hur olika bransch- och näringspecifika förutsättningar påverkar kvinnors (och mäns) företagande och förstärka forskningen om kvinnors entreprenörskap, innovation och företagande. Tillsammans med projekten kommer VINNOVA att arbeta för att skapa nytta och synergieffekter.

Att gå in i politiken: Kvinnliga företagare som policyentreprenörer i svensk politik, 1990 – 2008

Projektledare: Eva Blomberg, Södertörns högskola

Bakgrund och problembeskrivning

Detta projekt handlar om hur kvinnors företagande sedan 1990-talet har blivit en politisk fråga. Vi vill visa aktörernas – *policyentreprenörernas* – betydelse för att driva frågor om kvinnors företagande samt generera ny kunskap om genus och politik.

På regerings- och riksdagsnivån har problemet med den ojämna könsfördelningen i näringslivet uppmärksammats och debatterats, och olika ministrar har sedan slutet av 1980-talet väckt och drivit frågor om representation, bristen på kvinnliga företagare och chefer i börsbolag. I riksdagen har dessa frågor diskuterats under många år och resulterat i att utredningar tillsatts och offentliga medel avsatts speciellt för kvinnors företagande. Även på kommunal nivå har insatser gjorts för att öka kvinnors företagande. Även inom forskningen har kvinnligt företagande och ledarskap uppmärksammats och diskuterats intensivt under senare år. All denna uppmärksamhet kan ses som en politisk process där nätverk, lobbygrupper, organisationer, partier och individer lyft upp frågor om kvinnors företagande och fokuserat på problemet med den ojämna könsfördelningen i näringslivet.

Politiseringsprocessen har medfört att deltagande i den politiska processen ökat i betydelse för kvinnliga företagare, samtidigt som politiseringen sätter press på organisationer, statsmakten och andra aktörer att agera inom de politiska ramverken samt medialt. Hur har frågan om kvinnors företagande beskrivits, problematiserats och åtgärdats politiskt, på de olika nivåerna? Hur har nätverk och organisationer agerat för att lyfta frågorna?

Projektet handlar om företagandets villkor i det moderna samhället, där statens förändrade roll och näringslivets offensiva politik förändrat såväl politiken som organisationerna och medierna, inte minst med hänsyn till globaliseringen och EU som stark maktfaktor. Hur ser förändringen ut under de senaste tjugo åren när jämställdhetspolitik och diskussioner om genus och etnicitet skapat helt nya villkor för både företagandet och politiken?

Syfte och mål

Syftet är att undersöka hur kvinnor som driver företag formerar sig, formulerar krav och agerar, på tre olika politiska nivåer: rikspolitiken, kommunalpolitiken och inom intresseorganisationer. Genom att analysera hur företagande kvinnor formerar sig i nätverk och organisationer samt vilken politik det bidrar till, kan vi förklara och förstå vilka konflikter som kan finnas kring utformningen av en politik för ”kvinnor” som driver företag. Projektet kommer också att visa problem och hinder för att formulera politiska frågor utifrån begreppet ”kvinna”.

Förväntade effekter och resultat

De kortsiktiga effekterna handlar om att vi bidrar med ny kunskap om företagandets villkor utifrån ett politiskt och historiskt perspektiv, och vi kan därigenom visa hur kvinnor som driver företag agerar (eller inte agerar) inom en politisk ram och vilka hinder och strukturer de möter. Därmed har projektet en hög samhällsrelevans och forskningsperspektivet har breddats.

Långsiktiga effekter handlar om att identifiera diskriminerade strukturer och institutionella ramverk inom politiska organisationer, i beslutsprocesser och medier. Genom att visa på och analysera betydelsen av kvinnors deltagande i den politiska processen anser vi oss kunna förbättra förutsättningarna för kvinnor som vill driva företag.

Projektet kommer att generera ny kunskap om företagandets hinder och villkor för kvinnor i Sverige. Originaliteten och nyhetsvärdet i projektet handlar om kombinationen genus, media, policymaking och beslutsprocesser, vilket kommer att visa på andra betydelsefulla och avgörande villkor för kvinnors företagande än vad som hittills framkommit.

Uppläggning och genomförande

Vi använder oss av kvalitativa metoder såsom innehållsanalyser av tidningsmaterial, utredningar, organisations- och riksdagsprotokoll m.m. Innehållsanalyserna kompletteras med idéanalyser över den förda politiken. I projektet kommer också intervjuer att genomföras.

Projektdeltagare

Docent Eva Blomberg, Mälardalens högskola/Södertörns högskola
Eva.Blomberg@mdh.se (efter 1/1-09 Eva.Blomberg@sh.se)
Tel: 070-650 81 88

FD Martin Wottle, Södertörns högskola, Martin.Wottle@sh.se
Tel: 08-608 47 85

Akademiskt nyföretagande: inkubatorer och entreprenörsutbildning för kvinnors företagande

Projektledare: Åsa Lindholm Dahlstrand, Högskolan i Halmstad

Bakgrund och problembeskrivning

Mycket av den forskning som finns kring kvinnors företagande är kopplat till individens villkor snare än de strukturella förhållanden som kan påverka fenomenet. I detta forskningsprojekt kring akademiskt entreprenörskap kommer vi ägna en större uppmärksamhet åt strukturella villkor som påverkar kvinnors företagande. I projektet analyseras betydelsen av det entreprenöriella lärandet i universitetsinkubatorer och entreprenörsutbildningar. Universiteten är ett område med tydlig könssegregering (exempelvis är kvinnor generellt underrepresenterade på höga befattningar), samtidigt som de erbjuder stora möjligheter till utbildning och lärande (empowerment) som kan användas för att förbättra förutsättningarna för kvinnor att starta, driva och utveckla företag.

I studien analyseras vilken roll universitetsinkubatorer och entreprenörsutbildningar har för främjandet av kvinnligt företagande, samt om och hur dessa kan utvecklas för att reducera hinder i samband med det kvinnliga nyföretagandet. Både universitetsutbildning och inkubatorer kan antas vara viktiga mekanismer för företagsfrämjande, men samtidigt måste dessa undvika att oavsiktligt befästa rådande normativa könsmönster.

En av projektets uppgifter är att föreslå hur dessa utbildningar och inkubatorer bättre kan utformas för att stödja – snarare än hindra – kvinnors entreprenörskap och företagande. Projektet har därmed en klar koppling till programmets område 1: Hinder för kvinnors entreprenörskap och företagande. I och med att studien fokuserar den kraftigt könssegregerade universitetssektorn finns också kopplingar till programmets område 2: Förutsättningar för företagande och tillväxt i könssegregerade branscher.

Syfte och Mål

Syftet med projektet är att generera ny vetenskapligt baserad kunskap som kan användas för att förbättra förutsättningarna för kvinnor inom universitetssektorn att starta, driva och utveckla företag och därmed på sikt öka sysselsättningen och tillväxten i svensk ekonomi. Forskningsprojektet fokuserar det akademiska entreprenörskapet och hur förutsättningar för kvinnligt företagande kan främjas genom entreprenöriellt lärande i entreprenörsutbildningar och universitetsinkubatorer.

Resultat och förväntade effekter

I Sverige kan kvinnligt akademiskt företagande vara en väg till ökad sysselsättning och tillväxt genom nya och välbetalda jobb. Ökad kunskap om kvinnligt akademiskt nyföretagande är således en viktig förutsättning för att framgångsrikt kunna stödja dessa typer av företag. Projektets resultat och slutsatser förväntas ge kunskap med praktisk relevans till flera typer av aktörer som finns i universitetens och företagens närhet.

Uppläggning och genomförande

För projektets genomförande har vi kopplat samman forskare med sin bakgrund i såväl entreprenörskaps- och innovationsforskningen, som i arbetslivsutveckling och genus. Detta ger oss goda möjligheter att genomföra en kombination av kvantitativa och kvalitativa studier: a) breddstudie kring kvinnors akademiska entreprenörskap, och b) fokusgrupper för kvinnligt akademiskt entreprenörskap.

I studien har vi för avsikt att komplettera tidigare insamlad data kring akademiskt entreprenörskap med ny datainsamling. Vi kommer att basera dessa på ett nationellt urval entreprenörsstudenter och inkubatorföretagare från ett representativt urval svenska universitet. Med hjälp av fokusgrupper och fokusgruppintervjuer vill vi lyfta fram betydelsen av strukturer, stödåtgärder, rådgivning, ledning och värderingar bland kvinnliga akademiska entreprenörer (såväl i entreprenörskolor som i inkubatorverksamheter). En sådan ansats bygger på att forskare och praktiker gemensamt samlar in data, tolkar dem och reflekterar över deras betydelse. Man lär gemensamt om den studerade situationen och förändrar kontinuerligt praktiska såväl som forskningsmässiga strategier under arbetets gång.

Projektdeltagare

Åsa Lindholm Dahlstrand, SET, Högskolan Halmstad, Lindholm.Dahlstrand@hh.se.
Tel: 035-16 77 38

Pia Mattsson, SET, Högskolan Halmstad. Pia.Mattsson@hh.se. Tel: 035-16 75 42

Agneta Hansson, HOS, Högskolan Halmstad. Agneta.Hansson@hh.se.
Tel: 035-16 73 55

Marita Blomkvist, SET, Högskolan Halmstad. Marita.Blomkvist@hh.se.
Tel: 035-16 75 07

Joakim Winborg, SET, Högskolan Halmstad. Joakim.Winborg@hh.se.
Tel: 035-16 75 41

Diamanto Politis, SET, Högskolan Halmstad. Diamanto.Politis@hh.se.
Tel: 035-16 77 28

I välfärdsstatens skugga. Det svenska företagandets genuskaraktär 1950-2005

Projektleddare: Lena Andersson-Skog, Umeå universitet

Bakgrund och problembeskrivning

Under efterkrigstiden har mäns och kvinnors företagande påverkats av den svenska modellens och välfärdsstatens framväxt och den kraftiga expansionen av både offentlig och privat service- och tjänsteproduktion. Ett omfattande kvinnligt förvärvsarbete har under flera decennier varit en förutsättning för samhällets välfärdsproduktion, men att kvinnor väljer anställning i stället för företagande ses idag som ett problem för tillväxten och förnyelsen av den ekonomiska strukturen – problemet med det kvinnliga företagandet är att det är för litet.

I ekonomisk forskning dominerar synen på företagaren och företagandet som en permanent vinstskapande och expanderande verksamhet. Synen på företaget har växt fram med det varuproducerande industrisamhällets villkor som norm, vilket har fått till följd att ekonomiska verksamheter som exportindustri, varuproduktion och storföretag hamnat i fokus för forskningen. Tjänste- och serviceproduktionen har inte självklart passat in i denna bild av företagandet. Eftersom kvinnors företagande i huvudsak funnits inom dessa branscher och länge haft betydande inslag av tillfälligt egenföretagande, har därmed inte heller kvinnliga företagares villkor belysts tillräckligt i forskningen

Syfte och mål

Det övergripande syftet med projektet är att analysera och problematisera gränsdragningen mellan företagande och anställning utifrån både ett genusteoretiskt och ett företagshistoriskt perspektiv. Drivkrafterna bakom företagandets könsmönster efter 1950 samt hur relationerna mellan företagande, ekonomisk-politiska regleringar och samhällsekonomin över tid förändras ska särskilt studeras. I analogi med den etablerade distinktionen mellan *white-* och *blue-collar work* diskuteras idag vad som brukar kallas *pink collar-work*: yrken som domineras av kvinnor med semiprofessionella utbildningar ofta utan tydliga karriärvägar. Nära kopplat till detta är begreppet *emotional labour*. Begreppet innebär att de professionella relationerna präglas av att utförarens personlighet och emotioner ingår i tjänsten, och att detta efterhand också formar arbetsvillkor. Dessa begrepp kan med fördel användas i en analys av kvinnors företagande i välfärdsstaten ur ett ekonomisk-historiskt perspektiv, eftersom de fångar en stor del av det kvinnliga företagandets kännetecken.

Förväntade resultat och effekter

Dagens sociala och ekonomiska utveckling i övergången till ett tjänsteindustriellt samhälle domineras till stor del av flexibilitet, rörlighet och att nya livsmönster och behov växer fram. Relationen mellan statens insatser inom utbildning, offentlig service och socialpolitik bör därför i ett långsiktigt perspektiv analyseras som en delförklaring till skillnader i mäns och kvinnors företagande under olika perioder. En dimension som idag saknas i analysen, är vilka kvaliteter som ligger i det gränsöverskridande tillfälliga företagandet som länge karakteriserat kvinnors beteende - vilka kompetenser utvecklas här? Hur kommer en flexibel kompetens - att röra sig mellan familj, anställning, egenförsörjning och företagande - att värderas i denna brytningstid? Vilka nya förutsättningar bör skapas för att uppmuntra fler att utveckla denna kompetens och därmed öka potentialen för innovationshöjande och tillväxtbefrämjande insatser?

Uppläggnings och genomförande

I delprojektet *Företagandets genuskaraktär 1950-2005: individer, företag och branscher*, görs en longitudinell studie över mäns och kvinnors företagsbeteende genom att de tio mest könssegregerade branscherna för män och kvinnor 1950 identifieras och studeras över tid. Vi studerar företagandet inom vård-, rehabilitering och hälsa efter 1950 inom delprojektet *Genus och emotionellt entreprenörskap i Sverige och Finland*. En annan sektor vi vill undersöka i delprojektet *Genus, högteknologi och entreprenörskap 1985-2005*, avser bioteknikföretagandet efter 1980, där kvinnors karriärval i inom IT- och bioteknikbranscherna under åren 1985-2005 belyses utifrån perspektivet om karriärvalen står mellan forskare, företagare eller förvärvsarbetare.

Projektdeltagare

Professor Lena Andersson-Skog, projektledare, Ekonomisk historia, Umeå universitet, 901 87 Umeå. Lena.andersson-skog@ekhist.umu.se. Tel 090-786 52 49.

Professor Jan Ottosson, Ekonomisk historia, Umeå universitet, 901 87 Umeå. Jan.Ottosson@ekhist.umu.se. Tel 090-786 52 49

FD Peter Schilling, Ekonomisk historia, Umeå universitet, 901 87 Umeå. Peter.Schilling@ekhist.umu.se. Tel 090-786 79 21.

FD Helén Strömberg, Ekonomisk historia, Umeå universitet, 901 87 Umeå. Helen.Stromberg@ekhist.umu.se. Tel 090-786 76 54.

FL Jonatan Svanlund, Ekonomisk historia, Umeå universitet, 901 87 Umeå. Jonatan.Svanlund@ekhist.umu.se. Tel 090-786 79 21.

Kvinnors företagande i spåren av offentlig sektors omvandling

Projektledare: Elisabeth Sundin och Malin Tillmar, Linköpings universitet

Bakgrund och problembeskrivning

Arbets- och näringsliv genomgår alltid förändringar. Just nu är det den offentliga sektorns omvandling, framförallt välfärdssektorerna ”vård, skola och omsorg”, som dominerar debatten. Flera branscher, såsom äldreomsorgen, förväntas dessutom expandera av demografiska skäl. Landsting öppnar samtidigt upp för visst samarbete med branschen för så kallad komplementär, integrativ alternativmedicin (CAM). Den sektorns, liksom de nämnda välfärdssektorernas, stora yrkesgrupperna är kraftigt kvinnodominerade.

Det offentligas dominans av välfärdssektorerna kan antas ha utgjort hinder för kvinnors företagande. I och med den pågående omvandlingen är därmed potentialen för kvinnors företagande hög i dessa sektorer och förutsättningarna goda. Hittills tycks dock förväntningarna endast i begränsad grad ha infriats, men forskningsresultaten är ännu motsägelsefulla. Tidigare forskning indikerar att det krävs mer än bara avreglering och privatisering för att öka kvinnors företagande. Maskuliniseringstrender och oligopoliseringstrender inom bland annat städsektorn och äldreomsorgssektorn har konstaterats. Sådana tendenser kan utgöra nya hinder som försvårar kvinnors företagande. Slutresultatet av de pågående förändringarna i ekonomin är fortfarande en öppen empirisk fråga.

Syfte och mål

Syftet med projektet är att beskriva och analysera kvinnors företagande i spåren av den offentliga sektorns omvandling, med fokus på kvinnodominerade branscher. Den övergripande frågeställningen rör *hur betingelserna för kvinnors (och mäns) företagande och förutsättningar att bidra till tillväxt utvecklas*. Projekt anknyter därmed till såväl forskningsprogrammets område 2 ”Förutsättningar för företagande och tillväxt i könssegregerade branscher” som till område 1 ”Hinder för kvinnors företagande och entreprenörskap”. Mer specifikt avser vi att studera följande:

- *Var ser vi ett ökat kvinnligt företagande? Avses både lokalisering och näring.*
- *Vad karaktäriserar det kvinnliga företagandet dvs. på vilka villkor bedrivs det avseende ekonomi, arbetsförhållanden, marknadsposition och genusordning?*
- *Hur och varför utvecklas ovanstående processer på det sätt de gör?*

Resultat och förväntade effekter

Det framförs i den allmänna och politiska debatten förväntningar om att kvinnors företagande ökar, och kommer att öka, som en följd av den offentliga sektorns omvandling. Projektet kommer att ge kunskapsunderlag för att avgöra om förväntningarna infriats och till att utveckla frågeställningarna bortom enkla orsaks-verkan-samband. Denna kunskap är relevant för många aktörsgupper och en förutsättning för att fatta adekvata beslut som minskar hindren. Inom akademien kommer resultaten att diskuteras och spridas i skilda kunskapsfält – bland entreprenörsforskare, genusforskare och organisationsteoretiker – särskilt sådana som betonar den offentliga sektorns förändringar.

Uppläggnig och genomförande

Metoderna är flera: både kvantitativa utifrån existerande statistik, och kvalitativa såsom intervjuer och observationer samt sekundära såsom analys av existerande material. Även enkäter kan komma att användas. Den kvalitativa delen inriktas på ett antal strategiskt valda fallstudier. Företagens relation till den offentliga sektorn är en viktig in- delningsgrund vilket framgår av matrisen nedan som anger undersökningsgrupper.

	Ägda av kvinnor	Ägda av män
Nya småföretag	Drar nytta av omvand- lingarna Inte lyckas dra nytta av omvandlingarna	
Etablerade småföretag	Drar nytta av omvand- lingarna Inte lyckas dra nytta av omvandlingarna Negligerar omvandling- arna Haft, men inte längre har, nytta av omvand- lingarna	

Dessutom kommer *stora nationella och internationella företag* som agerat på den of- fentliga sektorns förändringar, t ex genom att etablera sig som i landet, studeras. Dessa företag utgör en viktig del av de små företagens kontext och villkor. Analyserna kom- mer att ta sin utgångspunkt i organisationsprocesser, genusperspektiv och entrepre- nörskapsteori.

Projektdeltagare

Professor Elisabeth Sundin, Institutionen före Ekonomisk och Industriell Utveckling, Linköpings universitet. Elisabeth.Sundin@liu.se. Tel: 013-28 15 83

Docent Malin Tillmar, Institutionen före Ekonomisk och Industriell Utveckling, Linkö- pings universitet. Malin.Tillmar@liu.se. Tel: 013-28 15 88.

Forskningsassistenter: Fil. Mag. Jenny Johansson & Birgitta Sköld.

Förståelse och användning av genus/kön i stödpraktik: En internationell jämförelse

Projektledare: Helene Ahl, Högskolan i Jönköping

Bakgrund och problembeskrivning

Mycket av det vi vet och håller för sant om entreprenörskap i allmänhet och om kvinnors företagande i synnerhet kommer från internationell forskning och teoribildning – oftast från anglosaxisk sådan, med tyngdpunkt på USA. Där råder andra institutionella förhållanden än i Sverige – annan familjelagstiftning, annan kultur, och andra förväntningar på mäns och kvinnors roller i samhället. Detta problematiseras emellertid sällan, och det finns därför risk för att vi okritiskt importerar modeller, förklaringar och policyrekommendationer som kanske inte är tillämpliga i en svensk kontext. För att på ett fullgott sätt kunna dra nytta av internationell forskning om och erfarenheter av kvinnors företagande behöver vi lära oss mer om institutionella skillnader mellan länderna, och om hur sådana skillnader ger olika förutsättningar för att stödja kvinnors företagande.

Syfte

Projektet syftar för det första till att kartlägga institutionella skillnader (med bäring på kvinnors företagande) mellan Sverige, Storbritannien och USA, och för det andra till att undersöka hur de som arbetar för att stödja kvinnors företagande i de tre länderna föreställer sig genus/kön och kvinnor som företagare. Ett grundläggande antagande är att sådana föreställningar är beroende av ett lands kulturella, politiska och institutionella ordningar och att de påverkar hur man argumenterar för och utformar stödprogram för kvinnors företagande.

Resultat och förväntade effekter

Genom ökad förståelse för kulturella och institutionella skillnader likväl som skillnader i hur man föreställer sig kön, kan forskningsresultaten från det här projektet dels användas för att göra en mera kompetent konsekvensbedömning av modeller och förslag som importerats från anglosaxisk forskning och praktik, och dels bidra till att skapa lokalt relevanta och effektiva stödåtgärder för kvinnors företagande.

Uppläggnig och genomförande

Forskningen kombinerar tre olika metoder: 1. Intervjuer med aktörer som stödjer kvinnors företagande i tre olika länder. 2. Jämförelse av lagstiftning och politik, främst gällande familjepolitik mellan länderna och 3. Studier av dokument angående stödpraktik för kvinnors företagande i de tre olika länderna. Forskningen baseras på ett genusvetenskapligt perspektiv.

Projektledare

Docent Helene Ahl, Högskolan för lärande och kommunikation, Högskolan i Jönköping. Helene.Ahl@hkl.hj.se. Tel: 036 – 10 14 44.

RIKA – Riskkapitalaccess – förutsättningar för kvinnoägda/ledda företag

Projektledare: Ek Dr Jeaneth Johansson, Luleå tekniska universitet

Bakgrund och problembeskrivning

Andelen kvinnoägda/ledda företag i Sverige är låg, betydligt mindre än många andra västerländska länder (exempelvis USA, Storbritannien). Forskning har visat att antalet kvinnoägda företag i både Europa och i USA tenderar att öka, liksom antalet arbetstillfällena inom sådana företag. Detta väcker frågan om finansiering eller bristen av densamma en avgörande faktor för kvinnors företagande i Sverige. I dagsläget råder brist på forskning inom området kvinnors företagande och finansiering och därmed saknas kunskap om detta. Teoriutveckling inom finansieringsområdet baseras främst på mäns företagande medan vi vet mindre om finansiering av kvinnors företag. Den begränsade forskning som finns om förutsättningar för kvinnors företagande och finansiering belyser främst finansiering i ”microformat” exempelvis från bankkrediter. Flera studier kring detta föreslår att det är svårare för kvinnor att få startkapital och efterföljande finansiering och att kvinnor möter trovärdighetsproblem vid bankkontakter. Dock är resultaten tvetydiga då andra studier inte funnit skillnader mellan kön och bankfinansiering.

Flera forskare har identifierat behovet av mer kunskap om finansiering och kön. Det finns ett behov av att öka kunskapen om hur kvinnoägda/ledda företags access till finansiering ser ut speciellt i tillväxtfas där stora kapitalbehov finns. Med andra ord så finns ett behov av ett helhetsgrepp om kapitalmarknaden för att förstå även accessen för kvinnors företagande till de stora kapitalkällorna. Detta omfattar bland annat ökad kunskap om riskkapitalmarknaden och aktiemarknaden. Framförallt råder det brist på studier om kvinnoägda/ledda företag och faktorer som påverkar access till riskkapital. Dessutom så finns, så vitt vi vet, ingen forskning om kvinnoägda/ledda företag och access till aktiemarknaden. På basis av detta är två tentativa hypoteser: ju större kapital desto mer begränsad kvinnoägda/ledda företags access till finansiering; ju större kapital desto mindre forskning om kvinnoägda/ledda företags access till finansiering.

Bristen på kontaktytor mellan finansiärer och kvinnor som äger eller leder företag kan i termer av finansiell teori få konsekvenser i form av en ineffektiv allokering av resurser på kapitalmarknaden. Informationsasymmetrin som uppstår på grund av bristen på kontaktytor mellan parter blir att riskkapitalbolagen omedvetet väljer bort eller missa

investeringar med hög tillväxtpotential och istället väljer investeringar med lägre potential, så kallad ”adverse selection”. Sammantaget leder detta till frågan om kvinnors företagande utelämnas från värdeskapande, finns det ett glastak för kvinnoägda/ledda företag?

Syfte och Mål

Syftet med projektet är att kartlägga forskning inom området finansiering av kvinnors företagande. Här ingår även att identifiera områden för framtida forskning. Helhetsgreppen om kapitalmarknadsforskning vad gäller kvinnoägda/ledda företags access till hela kapitalmarknaden är central för att förstå hinder och förutsättningar för kvinnors företagande.

Resultat och förväntade effekter

Projektets effektmål är att öka medvetenheten kring finansiering av kvinnors företagande samt att bidra till vägledning av framtida forskningsområden relaterade till ämnet samt att bidra till debatten om kvinnors access till hela kapitalmarknaden.

Uppläggnig och genomförande

Projektet omfattar en litteraturstudie över området finansiering av kvinnors företagande samt en mindre pilotstudie kopplat till området.

Projektdeltagare

Ek Dr Jeaneth Johansson, Luleå tekniska universitet. Jeaneth.Johansson@Ltu.se.
Tel: 0920-49 23 64

Ek Dr Malin Malmström, Luleå tekniska universitet. Malin.Malmstrom@Ltu.se.
Tel: 0920-49 10 87

Referensgrupp

Prof. Patricia Greene, Babson College

Prof. Candida Brush, Babson College

Prof. Lena Trojer, Blekinge tekniska högskola

Doc. Mats Åkerblom, Uppsala universitet

VD Anders Sundström, Folksam

Vice president, Account Management Lars Höglund, Handelsbanken

Hur påverkas bedömningar av risk och förmåga i nya företag av entreprenörens kön?

Projektledare: Carin Holmquist, Handelshögskolan i Stockholm

Bakgrund och problembeskrivning

Kvinnor startar färre företag än män och deras företag växer mindre. En ofta framförd anledning är att kvinnor har sämre tillgång till kapital. Kvinnor upplever ofta att de har svårare att få finansiering till sina nya företag, vilket kan bero på att kvinnor bedöms annorlunda än män. En teori är att en stereotyp uppfattning om kvinnors underprestation blir självuppfyllande; långgivares och andra bedömares förväntning att kvinnors företag kommer att utvecklas sämre än mäns företag leder till svårigheter att få kapital, vilket i sin tur leder till sämre utvecklingsmöjligheter för kvinnors företag.

Syfte och mål

Detta projekt syftar till att genom kontrollerade experiment undersöka om bedömningen av risk och förmåga i nya företag påverkas av om entreprenören är kvinna eller man. Oavsett vilket resultatet blir har studien stor betydelse för arbetet med att främja kvinnors företagande. Om det finns skillnader i bedömningen beroende på kön kan attitydpåverkande insatser sättas in för att stärka synen på kvinnors företagande bland finansierare och andra rådgivare. Om det inte finns sådana skillnader kan detta också stärka kvinnor som avser att starta och som har startat företag.

Resultat och förväntade effekter

Studien bidrar till forskningen kring kvinnors företagande och kunskapen bidrar också till att påverka attityder och stödåtgärder riktade till såväl kvinnor som män som företagare. Det har i forskning påvisats att om stereotypa uppfattningar tydliggörs för beslutsfattare så medför det att stereotypiseringen minimeras – exempelvis får kvinnor generellt sett sämre resultat än män i förhandlingar, förutom då kvinnor i förväg informeras om att kvinnor generellt sett får sämre resultat än män, då könsskillnaderna i resultaten försvinner. Genom att undersöka om och hur entreprenörens kön påverkar bedömningar kan vi uppnå just sådana effekter som de ovan nämnda psykologiska studierna visar. Resultaten av studien kommer att kommuniceras till kvinnor som företagare och till bedömare.

Upplägg och genomförande

Studien kommer att genomföras genom experiment med bedömare (yrkesverksamma långivare och ekonomistudenter). Försökspersonerna kommer att göra en bedömning av en fiktiv affärsplan för ett nystartat företag innehållande en meritförteckning för en fiktiv entreprenör. Bedömningen gäller huvudsakligen (a) den uppfattade risken i affärsplanen, samt (b) den uppfattade entreprenöriella (affärsmässiga) förmågan hos entreprenören. Affärsplan och meritförteckning är identiska men för hälften av försökspersonerna framställs entreprenören som en man och för hälften som en kvinna. Datamaterialet analyseras för att klarlägga om det föreligger några statistiskt signifikanta mönster i beslutsfattandet som är centrerat kring entreprenörens kön.

Projektdeltagare

Professor Carin Holmquist, Handelshögskolan i Stockholm. Carin.Holmquist@hhs.se.
Tel: 08-736 90 00

Erik Wetter, Handelshögskolan i Stockholm. Erik.Wetter@hhs.se. Tel: 08-736 94 39

EU:s strukturfonder och regionala partnerskap – hinder eller resurs för kvinnors företagande?

Projektledare: Gun Hedlund, Örebro universitet

Bakgrund och problembeskrivning

Partnerskap och nätverk ger nya perspektiv på statens och politikens roll i dagens samhälle. Det regionala utvecklingsarbetet, där traditionellt politiskt beslutsfattande och styrning anses otillräckligt för att hantera komplexa problem, är ett exempel på ett nytt partnerskapstänkande. Finns det risk för att de nya formerna av beslutsfattande och styrning blir slutna, maskulint kodade elitprojekt? Eller kan de bidra till att företagande kvinnor inkluderas i olika nätverk?

Samtidigt som vi har en hög andel kvinnor i politiken i Sverige så är andelen kvinnor i privat företagsamhet låg. Olika projekt för att stimulera kvinnors nyföretagande har genomförts i offentlig regi på lokal och regional nivå. En allians har funnits mellan kvinnor i politiken, genusforskare med inriktning på regional utveckling och glesbygdsfrågor, utredare och utvärderare, sakkunniga i departement och företrädare för olika myndigheter där man försökt lyfta fram ett genusperspektiv på kvinnors företagande. Ett genomgående drag i kampen för ett kvinnoperspektiv på regional utveckling är motstånd. Regionalpolitik, innovations- och utvecklingsfrågor var under 1980- och 1990-talen ett maskulint kodat ansvarsområde samtidigt som en alternativ bild etablerades i projektrapporter, statliga utredningar, forskning och gräsrotsaktivism.

Inom ramen för EU:s strukturfondssystem har en utveckling skett när det gäller EU-kommissionens och regeringens krav på inkludering av olika grupper i programarbete och projektbeslut. Flera utvärderingar visar att trots dessa försök till styrning kvarstår ett maskulint könskodat och mansdominerat programarbete/genomförande av policyområdet region- och näringslivsutveckling. Nu har en ny situation uppstått via samordningen mellan RTP och strukturfonderna, i många län har nya regionala partnerskap bildats av landsting och kommuner. De aktörer som har idéer om projektanslag förväntas gå in en komplicerad process av kontakter, konsultationer, nätverkande där både politik och förvaltning ingår och ibland går in i varandra. *En viktig fråga är således om och hur de intressen som berör kvinnors företagande och entreprenörskap kan formuleras och artikuleras i implementeringen av de regionala RTP- och strukturfondsprogrammen. Utgör de nya partnerskapen en resurs eller ett hinder för företagande kvinnor?*

Syfte och mål

Syftet är att utifrån ett kombinerat struktur och aktörsperspektiv undersöka: 1) vilket handlingsutrymme företagande kvinnor har när det gäller att företräda sina behov, intressen och erfarenheter gentemot de nya strukturfondspartnerskapen och RTP- partnerskapen, och 2) under vilka förutsättningar partnerskapsinitiativen kan bidra till ett ökat företagande bland kvinnor.

Med strukturer avses lagstiftning, regelverk, region, företagsklimat, regionala genuskontrakt och partnerskapens organisation. Med aktörer avses representanter i partnerskapen och dess styrelser, rådgivare, kommun- och regionpolitiker, nätverk och företagande kvinnor. Målet är att skapa kunskap och beslutsunderlag för ett bättre tillvaratagande av företagande kvinnors intressen och inkludering i nätverk och partnerskap.

Resultat och förväntade effekter

Ny kunskap om hur nätverksstyrning och partnerskap fungerar i det specifikt svenska fallet med en hög andel kvinnor i politiken, en låg andel kvinnor i företagande och på ansvarsposter inom näringslivet och med kvinnor aktiva i olika former av nätverk. Ny kunskap om diskriminerade faktorer, samspelet mellan de olika partnerskapen samt hur företagande kvinnors intressen och behov kan artikuleras och integreras i partnerskapsarbetet.

Uppläggning och genomförande

Projektet består av tre integrerade delstudier som studerar tre nivåer av nätverkspolitik, plats och region. Delstudie 1 (EU:s strukturfonder) och 2 (regionala partnerskap) undersöker generella förhållanden samt gör en närmare analys av fyra fall. Delstudie 3 (kvinnor som aktörer i projektansökningar till strukturfonder) omfattar fyra fallstudier där urvalet baseras på en jämförande kombination av Svenskt näringslivs företagsklimat index och Företagarnas index för jämställt företagande. Strukturfondsprojekt i Jönköpings, Hallands, Västernorrlands samt Jämtlands län kommer att studeras.

Projektdeltagare

Mona Hedfeldt, doktorand i kulturgeografi, Centrum för urbana och regionala studier vid Örebro universitet. Mona.Hedfeldt@sam.oru.se. Tel: 019- 30 36 07.

Gun Hedlund, fil dr och lektor (projektledare) statsvetenskap, Centrum för urbana och regionala studier vid Örebro universitet. gun.hedlund@sam.oru.se. Tel: 019-30 38 93.

Joachim Åström, fil dr, Centrum för urbana och regionala studier vid Örebro universitet. joachim.astrom@sam.oru.se. Tel: 019-30 39 63

Könsskillnaderna på arbetsmarknaden och deras inverkan på kvinnors företagande

Projektledare: Dominique Anxo, Växjö universitet

Bakgrund och problembeskrivning

Kvinnors arbetsmarknadsdeltagande närmar sig allt mer männens, men det råder fortfarande stora könsskillnader mellan män och kvinnor på den svenska arbetsmarknaden. Arbetets innehåll är i hög grad uppdelat mellan män och kvinnor p.g.a en könssegregerad arbetsmarknad. Män och kvinnor har olika arbetstider med betydligt mer deltidsarbete bland

kvinnorna. Kvinnor har i allmänhet ett större ansvar för hushållet och barnomsorg och bär därför en dubbel arbetsbörda från hem och arbetsmarknad. Arbetets innehåll, arbetstiderna och hushålls- och familjeliv påverkar varandra. Dessa tre faktorer har ett inbördes samband, som är viktigt att ta hänsyn till. I centrum för dessa tre faktorer står villkoren för kvinnors företagande. Kvinnors företagande påverkas av arbetsinnehållet på kvinnornas reguljära arbetsmarknad, liksom det påverkas av kvinnors arbetstider och fördelning av tid mellan hem, fritid och arbete. Slutligen påverkas kvinnors företagande av deras familjeliv och ansvar för hem och barn. Vi menar att väsentliga kunskaper om vad som hindrar kvinnors företagande kan uppnås genom att studera de sammanbundna effekterna av kvinnornas familjeliv och situation på den svenska arbetsmarknaden.

Syfte och Mål

Syftet med det här forskningsprojektet är att undersöka hur väldokumenterade könsskillnader på den svenska arbetsmarknaden vad gäller arbetets innehåll, arbetstider och hushållsarbete/familjeliv tillsammans samverkar och påverkar könsskillnaderna mellan mäns och kvinnors företagande. Utifrån resultaten av denna analys är även syftet att föreslå åtgärder för att stimulera kvinnligt företagande.

Resultat och förväntade effekter

Skillnader mellan mäns och kvinnors företagande kommer att belysas utifrån skillnader i de yttre faktorerna (arbetslivets innehåll, arbetstiden och familjeliv). För att stimulera företagande kan de yttre faktorerna behöva påverkas genom olika former av åtgärder, exempelvis lagstiftning som påverkar familjelivet genom socialförsäkringarnas utform-

ning, eller lagstiftning som påverkar kvinnors incitament att arbeta fulltid under perioder av arbetslivet då män i allmänhet gör det.

Uppläggning och genomförande

Med hjälp av data från bland annat Undersökningen om Levnadsförhållanden (ULF) studeras hur könsskillnader i de yttre faktorerna är relaterade till könsskillnader i företagandet för män och kvinnor. Vår empiriska metod är att närmare analysera hur kvinnors företagbarhet skiljer sig från männens. Arbetar de under olika arbetstider? Har de olika familjesituationer? Har de olika arbetsmiljöer och arbetsuppgifter? Därefter studerar vi hur dessa yttre faktorer ser ut att påverka varandra och könsskillnaderna mellan denna påverkan. Med hjälp av regressionsanalys kan vi uppskatta de isolerade effekterna av olika arbetsmarknadsrelaterade variabler på kvinnors företagande.

Projektdeltagare

Dominique Anxo, Växjö Universitet, Dominique.anxo@vxu.se

Thomas Ericsson, Institutet för Tillväxtpolitiska Studier (ITPS),
Thomas.ericsson@itps.se

Andreas Mångs, Växjö Universitet, Andreas.mangs@vxu.se

Oswaldo Salas, Växjö Universitet, Oswaldo.salas@vxu.se

Föreställningar om kvinnor som familjeföretagare – hinder för kvinnors övertagande vid ägarskiften

Projektledare: Leif Melin, Internationella Handelshögskolan i Jönköping

Bakgrund

Det finns en tendens att fokusera på nyföretagande när man talar om att öka företagandet bland kvinnor. Detta projekt vill i stället uppmärksamma och stödja kvinnors företagande som ägare och/eller ledare i befintliga företag. Projektet är inriktat på två vägar för kvinnor att bli ledare i befintliga företag: antingen genom ägarskifte från en generation till en annan i familjeföretag eller genom förvärv av ett befintligt företag. Några hinder som dessa kvinnor stöter på är traditionella föreställningar, bland annat om män som företagare, avsaknad av förebilder och problem att kombinera familj och arbetsliv.

Syfte och mål

Studiens *övergripande syfte* är att utveckla kunskaper om kvinnor och deras roll i ägarskiften från en generation till en annan, eller vid skifte av ägande genom förvärv, med fokus på de föreställningar och hinder som påverkar kvinnors övertagande av befintliga företag. De specifika forskningsfrågorna hamnar inom ett av tre områden: (a) föreställningar om kvinnor som familjeföretagare, (b) hinder för kvinnor att ta över familjeföretag och (c) konsekvenser av kombinationen av familj och familjeföretagande.

Målet är att förstå de specifika problem kvinnor stöter på i familjeägda företag och hur dessa i samspel med kvinnornas personliga drivkrafter påverkar valet att aktivt engagera sig i ett familjeföretag eller att kliva åt sidan. Projektet är ett steg på vägen för att öka insikterna om hur kvinnor agerar i de speciella förutsättningar som finns i familjeägda företag. Vi vill också vidga begreppet företagande bland kvinnor till att inkludera övertagande av existerande företag som en möjlig karriärväg. Idag är denna väg in i företagandet relativt ovanlig bland kvinnor. Sammanfattningsvis syftar projektet till att:

- Identifiera och synliggöra strukturer som hindrar kvinnors övertagande, ledning och ägande av familjeföretag
- Öka kunskapen om hur de specifika förutsättningarna i medelstora och stora familjeföretag påverkar kvinnors företagande
- Att lyfta fram de problem och möjligheter som kvinnor stöter på i familjeföretagandet och hur man ytterligare kan stärka forskningen på detta område

Förväntade resultat och effekter

Varför ser vi idag så få kvinnor som företagare (ägare och ledare) i medelstora och stora familjeföretag? Hur resonerar kvinnorna själva om sin situation och vad kan vi lära oss från deras erfarenheter? Studien är ett steg på vägen för att nå ökad kunskap på detta område samt att uppmärksamma kvinnors möjligheter till företagande. Projektresultaten är tänkta att skapa samhällsnytta genom att presenteras i tre huvudsakliga former: akademiska artiklar, utbildningsmaterial och kursmaterial.

Syftet med de akademiska artiklarna är generellt att peka på kvinnor i familjeföretag som ett relevant och spännande forskningsområde, samt specifikt att kommunicera projektets resultat. Utbildningsmaterialet avses fallbeskrivningar (eventuellt i bokform) kring familjeföretagsfrågor och där kvinnor har den centrala rollen i texten. Kursmaterialet har en mer praktisk orientering då det gäller att förstå de specifika förutsättningar som möter kvinnor i familjeföretag. Projektet kommer att bidra både till att minska det teoretiska gap som finns inom familjeföretagsforskningen och till praktiken genom att tillhandahålla kunskaper för kvinnor som har ett intresse av att bli (familje)företagare. Genomgående strävar vi efter att ge kvinnor en röst och att synliggöra kvinnor i familjeföretag, hur kvinnor talar om sin roll i företaget och de hinder och möjligheter som de har upplevt. Genom dess fokus på hinder och förutsättningar för att ägarskiften leder till att kvinnor blir företagare, kan projektet bidra till att andelen kvinnor som faktiskt blir företagare i dessa processer ökar.

Uppläggnig och genomförande

Fältstudier för att kartlägga de attityder, normer, värderingar, känslor, relationer och maktstrukturer som är styrande i generationsskiftesprocesser, samt analyser av aktörs-specifika diskurser kring överlåtelse av företag och kvinnors roll i dessa. Projektet inkluderar kvinnor som blivit företagare i samband med ägarskiften och potentiella kvinnliga företagare, både arvtagare i familjeägda företag och kvinnor intresserade av att förvärva ett befintligt företag vid externa ägarskiften. Fältstudierna innehåller både individuella djupintervjuer med aktörer i överlåtelseprocesser och fokusintervjuer med grupper av kvinnor för att få bilder av och spegla kvinnornas perspektiv på, erfarenheter av och förväntningar kring hinder och förutsättningar för övertagande vid ägarskiften.

Projektdeltagare

Ekon dr Cecilia Bjursell, CeFEO, Internationella Handelshögskolan i Jönköping.
Cecilia.Bjursell@ihh.hj.se, Tel: 036-10 19 35 eller 0708-22 19 49

Professor Leif Melin, CeFEO, Internationella Handelshögskolan i Jönköping.
Leif.Melin@ihh.hj.se, Tel: 0708-85 64 46 eller 036-10 18 50

VINNOVAs publikationer

Oktober 2008

För mer info eller för tidigare utgivna publikationer se www.vinnova.se

VINNOVA Analys

VA 2008:

- 01 VINNOVAs Focus on Impact - A Joint Approach for Impact Logic Assessment, Monitoring, Evaluation and Impact Analysis
- 02 Svenskt deltagande i EU:s sjätte ramprogram för forskning och teknisk utveckling. *Finns endast som PDF*
- 03 Nanotechnology in Sweden - an Innovation System Approach to an Emerging Area. *För svensk version se VA 2007:01*
- 04 The GSM Story - Effects of Research on Swedish Mobile Telephone Developments. *För kortversion på svenska respektive engelska se VA 2008:07 och VA 2008:06*
- 05 Effektanalys av "offentlig såddfinansiering" 1994 - 2004
- 06 Summary - The GSM Story - Effects of Research on Swedish Mobile Telephone Developments. *Kortversion av VA 2008:04, för kortversion på svenska se VA 2008:07*
- 07 Sammanfattning - Historien om GSM - Effekter av forskning i svensk mobiltelefoniutveckling. *Kortversion av VA 2008:04, för engelsk kortversion se VA 2008:06*
- 08 Statlig och offentlig FoU-finansiering i Norden
- 09 Why is Danish life science thriving? A case study of the life science industry in Denmark

VINNOVA Information

VI 2008:

- 01 Upptäck det innovativa Sverige.
- 02 Forskningsprogrammet Framtidens personresor - Projektbeskrivningar
- 03 Passenger Transport in the Future - Project Descriptions
- 04 Vehicle ICT - Project Descriptions
- 05 Forska&Väx - Program som främjar forskning, utveckling och innovation hos små och medelstora företag
- 06 Årsredovisning 2007
- 07 Innovationer och ledande forskning - VINNOVA 2007. *För engelsk version se VI 2008:08*
- 08 Innovations and leading research - VINNOVA 2007. *För svensk version se VI 2008:07*

- 09 Forskning och innovation för hållbar tillväxt
- 10 Swedish Competence Research Centres - within the Transport Sector and funded by VINNOVA
- 11 E-tjänster i offentlig verksamhet. *För engelsk version se VI 2007:18*
- 12 VINN Excellence Center - Investing in competitive research milieus
- 13 Relationships between R&D Investments, Innovation and Economic Growth - A Conference Summary
- 14 Arbetslivsutveckling för global konkurrenskraft
- 15 Innovationspolitik och tillväxt - En seminarierapport från Svenskt Näringsliv, IF Metall och VINNOVA
- 16 Den kompetenta arbetsplatsen - Forskning om kompetens i arbetsplatsens relationer. Programkatal
- 17 Nya möjligheter för små och medelstora företag - Rapport från VINNOVAs seminarium för småföretag 3 september 2008
- 18 "No wrong door" alla ingångar leder dig rätt! - Erbjudande från nationella aktörer till små och medelstora företag
- 19 Forskning om kvinnors företagande - Presentation av projekten

VINNOVA Policy

VP 2008:

- 01 Forskning och innovation för hållbar tillväxt - VINNOVAs förslag till forsknings- & innovationsstrategi 2009-2012
- 02 Offentlig upphandling som drivkraft för innovation och förnyelse. *Finns endast som PDF. För engelsk version se VP 2007:03*

VINNOVA Rapport

VR 2008:

- 01 Mot bättre vetande - nya vägar till kunskap på arbetsplatsen
- 02 Managing Open Innovation - Present Findings and Future Directions
- 03 Framtiden är öppen! Om problem och möjligheter med öppen källkod och öppet innehåll
- 04 First Evaluation of the Institute Excellence Centres Programme

- 05 Utvärdering av det Nationella Flygtekniska forskningsprogrammet - NFFP. Evaluation of the Swedish National Aeronautics Research Programme - NFFP
- 06 Utvärdering av Vehicle - Information and Communication Technology programmet - V-ICT
- 07 Kartläggning av ett halvt sekels jämställdhetsinsatser i Sverige
- 08 Politiken, offentlig verksamhet - en av tre parter i samverkan
- 09 Forsknings- och innovationspolitik i USA - Näringslivets fem roller
- 10 "Born to be wild" - 55+... eller hur förvandla en global demografisk förändring till ett svenskt styrke- och tillväxtområde?
- 11 DYNAMO 2 i halvtid - Rapport från VINNOVAs konferens på Ulfunda slott 10 - 11 april 2008
- 12 VINNVÄXT II - Generalist and Specialist Evaluation of process and knowledge development 2004 - 2007
- 13 Svensk makrologistik - Sammansättning och kostnadsutveckling 1997 - 2005
- 14 Leading Companies in a Global Age - Managing the Swedish Way
- 15 Chefsskapets former och resultat - två kunskapsöversikter
- 16 NRA Security - Swedish industry proposal for a National Research Agenda for security
- 17 University strategies for knowledge transfer and commercialisation - An overview based on peer reviews at 24 Swedish universities 2006

VINNOVA är en statlig myndighet
med uppgift att främja hållbar tillväxt
genom finansiering av behovsmotiverad forskning
och utveckling av effektiva innovationssystem

VERKET FÖR INNOVATIONSSYSTEM – SWEDISH GOVERNMENTAL AGENCY FOR INNOVATION SYSTEMS

VINNOVA, SE-101 58 Stockholm, Sweden Besök/Office: Mäster Samuelsgatan 56
Tel: +46 (0)8 473 3000 Fax: +46 (0)8 473 3005
VINNOVA@VINNOVA.se www.VINNOVA.se